

Tekniikka-suomi-sanasto musiikin opetustilojen suunnitteluohjetta varten

aktiivikaiutin	kaiutinyksikkö, jonka kotelossa on kaiutinelementtien lisäksi myös vahvistin. Äänisignaali voidaan tuoda aktiivikaiuttimeen suoraan mikseristä.
analoginen	analoginen (yhdenmukainen); analoginen, jatkuva signaali välitetään jännitevaihteluina. Analogista signaalia tuottavat ja/tai käsittelevät mm. mikrofoni, magnetofoni, levysoitin ja vahvistin, kaiutin muuttaa analogisen signaalin kuultavaksi ääneksi. Vrt. digitaalinen.
aux	Mikserin kanavasta on mahdollista haaroittaa signaali erilliseen aux send lähtöön, siitä sana aux eli auxiliary, ylimääräinen. Kullakin kanavan Aux-säätimellä lähetään signaali ulkopuoliseen laitteeseen, yleisimmin tällä säädetään kanavan kaiun määrää, jolloin signaali johdetaan kaikulaitteeseen. Tällä säätimellä voi tällöin olla myös nimi Effect tai Echo. Toinen mahdollisuus on myös haaroittaa signaali monitorointia varten, säätimen nimitys voi olla silloin Mon tai Foldback.
balanssi	tasapaino, musiikissa eri äänilähteiden tasapainoinen sointi
DAW	Digital Audio Workstation (DAW) on nimitys tietokone-avusteiselle tavalle tallentaa, käsitellä ja luoda ääntä.
DI-box	Instrumenttia ei välttämättä aina liitetä instrumenttivahvistimeen. Direct box eli DI-boksi on pieni laatikko – tarkemmin sanottuna suorakytkentäyksikkö, jonka kautta voidaan esimerkiksi sähkökitara tai -basso kytkeä suoraan ilman vahvistinta mikseriin. Basso ja kitara liitetään näin esimerkiksi äänitystilanteessa tai PA-käytössä.
digitaalinen	numeerinen; signaalin kuvaaminen numeerisesti, perättäisten näytearvojen avulla, menetelmää käytetään esim. CD-, DVD- ja mp3-soittimissa sekä tietokoneissa. Vrt. analoginen.
dynamiikka-prosessori	äänen voimakkuutta ja voimavaihtelua muokkaava laite (kompressori, limiteri, ekspanderi). Kompressori (compressor) on äänen voimakkuuserojen eli dynamiikan kaventaja. Kompressoria käytetään äänitettäessä ja miksatessa mm. laulua, rumpuja ja bassoa. Limiteri (limiter) eli rajoitin on erikoiskompressori, jonka kompressiosuhde on hyvin suuri. Se ei päästä kynnystasoa lujempaa ääntä lävitse. Käytetään mm. mikserin ja vahvistimen välillä suojaamaan kaiuttimia yllättäviltä äänipiikeiltä tai digitaaliäänityksessä estämään ei-toivottua säröytymistä. Ekspanderi (expander) vaimentaa signaalia, mikäli se alittaa tietyn tason – näin se on kompression tekninen peilikuva. Ekspandereita käytetään tavallisesti dynamiikan alapäässä joko kevyesti ekspansoimaan tai jyrkästi portittamaan hiljaisia ääniä hiljaisemmiksi tai kokonaan pois.
efekti-prosessori	signaalitien aikaa muokkaava laite (kaiku- ja viivelaitteet). Jälkikaiunta eli reverb jäljittelee jonkin luonnollisen tilan akustiikkaa. Ääni viivästyy hyvin monina eripituisina ja asteittain kuoleutuvina viiveinä, jotka ovat niin tiheässä, etteivät yksittäiset kertaumat lainkaan ole erotettavissa. Ääneen syntyy hajallinen jälkisointikenttä, kajahdus. Jälkikaiunnan sävyä ja kestoja voi muunnella ja näin matkia erilaisia huonetiloja. Viive eli delay viivästää ääntä sellaisenaan tietyn ajan. Viivästetty ääni yhdistetään viivästämättömään ääneen, saadaan toisto. Osa toistuvasta signaalista voidaan ohjata uudelleen viivepiiriin, jolloin jälkikaiunnan korvike on nimeltä toistokaiku eli echo. Erityisesti kitaratehokkeina käytetään muuttuvan pituiseen viiveeseen perustuvia flanger-, chorus- ja phase shifter-tehosteita.

EQ	Korjain, ekvalisaattori (Equalizer), jolla leikataan tai korostetaan äänen eri taajuuksia. Mikserin kanavassa säätimet ovat: Hi (Treble). Tällä säädetään korkeiden äänien voimakkuutta. Mid. Keskialueen äänten voimakkuus. Lo (Bass). Matalien äänten voimakkuus. Freq. Säättää taajuuden, jota korostetaan tai vaimennetaan. Yleisimmin tämä säädin on vain keskialueita varten.
gain	vahvistus (oik. lisäys). Tällä säätimellä vahvistetaan mikseriin tulevia, monesti kovinkin eritasoisia signaaleja tarpeen mukaan siten, että mikseri toimisi mahdollisimman hyvin.
input	sisäänmeno, tulo, tuloliitäntä. Laitteeseen tulevan äänisignaalin liitäntä. Voi olla korkea- tai matalaimpedanssinen, mikrofon- tai linjatasoinen sekä symmetrinen tai epäsymmetrinen. Symmetristä liitäntää käytetään mikrofoniliitännöissä, epäsymmetristä esimerkiksi kitaravahvistimien tuloliittimenä.
laiteräkki	laiteteline
liveäänentoisto	esitystilanteen äänentoisto
luokka-äänitys	musiikkiluokan liveäänentoistoon kiinteästi kytketty tallennusjärjestelmä. Usein digitaalinen musiikkityöasema, DAW
lähikenttämonitorointi	Lähikenttämonitorit ovat tarkoitettu aseteltavaksi lähelle miksaajaa. Pienikokoisen kaiuttimien toisto on tarkka, mutta ilman subwooferia matalat taajuudet eivät toistu hyvin.
mikseri	laite, joka summaa useiden äänilähteiden signaalit kuuntelua ja/tai monitorointia varten. Mikseriin kytketään mikrofoneja, syntetisaattoreita ja vaikkapa CD-soitin. Mikserissä tai siihen liitettynä voi olla kaikkulaitteita ja muita efektejä, joilla muokataan ääntä. Mikserissä on myös taajuuskorjausta varten ekvalisaattori kutakin kanavaa (= mikseriin kytketty äänilähde) varten.
normalisointi	Tarkkaamon ristikytkentäpaneelista viedään ääni usein mikseriin käyttäen äänityksestä toiseen samoja ratkaisuja. Esimerkiksi soittotilan pistokkeesta n:o 1 viedään ääni tarkkaamon ristikytkennän kautta mikserin kanavalle 1. Normalisoinnin avulla voidaan toimenpide tehdä siten, että tarkkaamossa ei tarvitse liittää johtoa ristiinkytkennästä vaan linja on jo valmiiksi kytketty, normalisoitu.
output	ulostulo, lähtö, lähtöliitäntä; äänisignaali johdetaan laitteesta toiseen tai vahvistimesta kaiuttimeen output-liittimen kautta.
PA-järjestelmä	Public Address, laulukamojen isompi versio, jossa kaikkien soittimien äänisignaalit ajetaan äänipöydän kautta.
passiivikaiutin	tavanomainen kaiutin, johon äänisignaali tuodaan vahvistimesta. Vrt. aktiivikaiutin.
ristikytkentäpaneeli	Äänisignaalit kannattaa siirtää soittotilan ja tarkkaamon välillä keskitetysti kiinteän kytkentäpaneelin kautta. Ristiinkytkentäpaneeli (patch bay) on molemmissa huoneissa ja siihen tehtyjen merkintöjen avulla voidaan laitteita yhdistää toisiinsa.
Speakon-liitin	Kaksoisbajonettiliitin (viralliselta nimeltään) on viime aikoina yleistynyt kaiutinpistokkeena. Paremmiin liitin tunnetaan Neutrikin tuotemerkin mukaan: Speakon-liitin.
subwoofer	alataajuuskaiutin, matalien äänitaajuuksien toistoon suunniteltu kaiutin, ”suppainen, subbari”. Kotilaitteissa kaiuttimien toistoalue on n. 20–200 Hz, ammattilaitteissa tyydytään toistamaan vain kaikkein alimmat taajuudet (n. 20–100 Hz).
tieto- ja viestintätekniikka (TVT)	elektroniset laitteet, joita voidaan käyttää tietojenkäsittelyssä, tiedonvälityksessä ja esityksessä sekä kommunikoinnissa. Tietokone ohjelmineen ja lisälaitteineen on keskeinen TVT-työväline, kun taas Internet ja sen eri protokollat mahdollistavat tiedonvälityksen.